

РІШЕННЯ

РАЗОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ

ДФ 91.052.2025 / ID:10250

ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Здобувач ступеня доктора філософії **Сокоринський Володимир Олегович**, 1997 року народження, громадянин України, постійно проживає в Україні. Освіта вища: закінчив у 2020 році Одеський національний університет імені І. І. Мечникова за спеціальністю «Політологія» та здобув кваліфікацію магістра політології

З 2021 року навчається в аспірантурі ОНУ імені І. І. Мечникова (IV рік навчання, денна форма), успішно виконав акредитовану освітньо-наукову програму 052 «Політологія» підготовки здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти.

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 91.052.2025, утворена Наказом ректора Одеського національного університету І. І. Мечникова МОН України, м. Одеса, № 1486-18 від «27» червня 2025 р. в складі:

Голова разової спеціалізованої вченої ради

Лариса ДУНАЄВА, доктор політичних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи Одеського національного університету імені І.І. Мечникова;

Рецензенти:

Ірина МИЛОСЕРДНА, кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова;

Майя НІКОЛАЄВА, кандидат політичних наук, доцент, Перший проректор Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

Офіційні опоненти:

Наталія ВІННИКОВА, доктор політичних наук, доцент, завідувач кафедри міжнародних відносин Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу». Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна;

Юлія ЗАВГОРОДНЬЯ, доктор політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних теорій факультету психології, політології та соціології. Національний університет «Одеська юридична академія»

на засіданні «27» серпня 2025 року прийняла рішення про присудження СОКОРИНСЬКОМУ Володимирі Олеговичу ступеня доктора філософії з

галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 052 Політологія на підставі публічного прилюдного захисту дисертації **«Феномен цифрового тоталітаризму: концептуалізація загроз демократії в інформаційному суспільстві»**.

Дисертацію виконано в Одеському національному університеті імені І. І Мечникова, Міністерства освіти і науки України, м. Одеса.

Науковий керівник: Марія МІЛОВА, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології ОНУ імені І. І. Мечникова.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису виконаного українською мовою.

Наукові результати представлені в роботі є особистим теоретичним і практичним внеском здобувача. За структурою, стилем викладання та оформлення робота відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Дисертація виконана в межах науково-дослідної теми кафедри політології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова «Динаміка локальних політичних процесів в умовах глобальної світ-системної трансформації» (державна реєстрація № 0123U102703 від 28.05.23).

В дисертаційному дослідженні автором уперше було проведено всебічний міждисциплінарний аналіз феномену «цифрового тоталітаризму» як системного комплексного явища та його загроз, що виникають в цифрову епоху на основі синтезу цифрових технологій, інформаційного контролю та структур політичної влади. Системно проаналізовано та сформульовано теоретико-методологічну основу аналізу цифрового тоталітаризму та доведено, що «цифровий тоталітаризм» виникає не виключно в умовах авторитаризму, а також у демократичних державах як наслідок передачі регуляторних функцій великим технологічним корпораціям. Був удосконалений концептуальний підхід до оцінки ефективності правозахисних інституцій в умовах цифрової трансформації шляхом порівняльного аналізу моделей регулювання захисту прав людини у різних політичних системах.

Наукова новизна роботи полягає у тому, представлена робота Сокоринського Володимира Олеговича є актуальним та значущим внеском у політичну науку, зокрема, в аспекті дослідження проблеми впливу інструментів та загроз «цифрового тоталітаризму» на діяльність та функціонування демократичних інституцій. Уперше досліджено сучасний світовий досвід та сформульоване авторське розуміння «цифрового тоталітаризму» як особливого типу політичного режиму, як системи цифрових інструментів та технологій управління суспільством, що значно

посилює характер загроз демократії; систематизовано загрози демократичним правам і свободам, що виникають внаслідок монополізації цифрових платформ та централізації даних з боку технологічних корпорацій; запропоновано оновлену типологію форм цифрового контролю, яка враховує як державні, так і корпоративні механізми впливу на інформаційний простір і поведінку громадян; представлено авторське тлумачення феномену «цифрового тоталітаризму», який перестає бути лише домінуванням однієї партії чи концентрацією влади – він трансформується у розгалужену систему соціотехнічного впливу, де контроль реалізується через алгоритмічне управління поведінкою громадян, збір та аналіз персональних даних, моделювання публічного дискурсу, а також нормативне та технічне обмеження доступу до інформації.

Дисертантом системно проаналізовано та осмислено характер викликів та загроз процесів цифровізації для сучасного етапу розвитку демократії; уточнено понятійно-категоріальний апарат дослідження цифрового тоталітаризму, з урахуванням міждисциплінарного підходу (соціологія, філософія, політологія, право); доповнено сучасні наукові підходи до аналізу цифрового тоталітаризму, зокрема його типологія та відмінність від класичних підходів тлумачення.

У дисертації комплексно проаналізовано основні технологічні інструменти та методи, що використовуються для цифрового моніторингу, цензури та інформаційного впливу, маніпулювання інформаційним простором, які мають місце не тільки в авторитарних режимах, але й в розвинених демократичних державах; визначено загрози цифрового тоталітаризму, їх систематизація та типологізація; доведено, що відбувається поступова делегітимація традиційних демократичних інститутів унаслідок концентрації цифрової влади в руках держав і транснаціональних платформ, що зумовлює необхідність глибокого переосмислення нормативних засад функціонування демократії в нових умовах; відповідно, визначено роль технологічних корпорацій як суб'єктів політичного впливу через дослідження їхнього впливу на трансформацію режимів інформаційного управління; обґрунтовано, що поглиблене вивчення напрямків вдосконалення національного законодавства з урахуванням міжнародного досвіду, сприятиме формуванню комплексної правової та політичної відповіді на виклики цифрового тоталітаризму і забезпечить надійнішу реалізацію фундаментальних прав і свобод людини в умовах сучасної цифровізації.

Дисертація має значне теоретичне та практичне значення. Дане дослідження надає глибоке розуміння сутності загроз процесів цифровізації, які набувають глобального характеру. Завдяки застосуванню методології міждисциплінарного аналізу та системного підходу автору вдалося розкрити двоїстий характер процесів та їх функціональний зв'язок – з одного боку, зростає ступінь цифрового демократичного розвитку, електроні форми участі

громадян, електронне врядування, а з іншого – виникають нові форми цифрової нерівності, соціального контролю, політичних маніпуляцій та домінування урядових структур над особистістю.

Результати дослідження можуть використовуватися для дослідницьких та освітніх цілей. Проблеми цифровізації сучасного соціального, політичного та культурно-ціннісного простору органічно вписуються у проблематику дисциплін політологічного циклу, що викладаються у закладах вищої освіти України.

Основні положення та результати дисертаційного дослідження здобувача **Сокоринського Володимира Олеговича** знайшли відображення у 8 публікаціях, з яких 3 – статті у фахових виданнях України категорії «Б», та у 5 тезах доповідей у збірках матеріалів міжнародних конференцій:

Статті у наукових фахових виданнях України:

- 1. Сокоринський В. О.** Сучасні інструменти захисту прав, свободи та безпеки особистості в епоху «Цифрового тоталітаризму». Регіональні студії. 2022. Вип. 28. С. 35-39. URL: <http://www.regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/28/6.pdf>;
- 2. Сокоринський В. О.** Сучасні системи захисту прав людини в КНР в контексті загрози «цифрового тоталітаризму». Регіональні студії. Вип. 33. 2023. С. 39-44. URL: <http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/33/7.pdf>; 3.
- 3. Сокоринський В. О.** «Цифровий Паноптикум» як метод розповсюдження цифрового тоталітаризму та загроза сучасним міжнародним відносинам. Politicus. 2024. № 2. С.118-122. URL: http://politicus.od.ua/2_2024/2_2024.pdf

Праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

- 1. Сокоринський В.О.** Цифровий тоталітаризм як виклик інтеграційним процесам у світі. У Соціально-економічний та політичний розвиток країн в умовах глобальної нестабільності [Електронний ресурс] : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 27 травня 2022 р.). Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2022. 5с.
- 2. Сокоринський В.О.** Цифровий тоталітаризм як загроза сучасній цифровій дипломатії. У Сучасні загрози глобальній та регіональній безпеці : матер. Міжнар. наук.-практ. інтерн.- конф. (м. Одеса, 29 жовтня 2023 р.) уклад. А. Полухіна; ГО «ГУЕЦ». Одеса: Фенікс, 2023. 389 с.
- 3. Сокоринський В.О.** Цифровий Паноптикум як метод розповсюдження Цифрового тоталітаризму. Сучасні системи спостереження та контролю за

суспільствами. У Трансформація українського суспільства в цифрову еру : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції, 22 березня 2024 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2024. 108 с. URL:<https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/e21276ef-218d-4e4d-905f-7c7d428df5ad/content>

4. Сокоринський В.О. Сучасний стан загроз цифрового тоталітаризму у світі. VI Міжнародна науково-практична конференція «Політичні процеси сучасності : глобальний та регіональний виміри». 8-9 травня 2025 р. м.Івано-Франківськ. URL: <https://kpn.pnu.edu.ua/2025/05/06/prohrama-konferentsii/>

5. Сокоринський В.О., Мілова М.І. Цифровий тоталітаризм: трансформація влади в епоху тотального нагляду. У Сталий розвиток регіонів, міст та спільнот в умовах глобальних перетворень: виклики, можливості, сценарії майбутнього. Міжнародна наукова конференція. 16 травня 2025 р. м. Одеса. URL: <https://onu.edu.ua>

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження:

Опонент Наталія ВІННИКОВА, доктор політичних наук, доцент, завідувач кафедри міжнародних відносин Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Оцінка позитивна. Висловлені зауваження:

По-перше, на с. 23 заявлено застосування методів контент аналізу та івент-аналізу. Утім у дисертації відсутній опис критеріїв, одиниць аналізу для квантифікаційного оброблення текстів та узагальненої матриці результатів. Автором не висвітлена політична ситуація в динаміці для проведення івент-аналізу публічних виступів чи заходів. У дисертації представлений лише «класичний» метод аналізу документів.

По-друге, автор навів вкрай поверхневі та суперечливі аргументи щодо вибору країн для проведення порівняльного аналізу політико-режимних характеристик та використання інформаційно-комунікаційних технологій у політичній сфері. У дисертаційній роботі на с. 64 вказано, що для аналізу обрано найбільш високо розвинені країни та менш розвинені країни світу (в т. ч. Україна). При цьому ніде не зазначені критерії «розвиненості» використання інформаційно-комунікаційних технологій у політичній сфері.

По-третє, у дисертації відсутнє обґрунтування вибору країн з точки зору їх політико-режимних характеристик. Автор найчастіше звертається до розгляду нормативно-правового регулювання інформаційно-комунікаційних технологій США і Китаю. З точки зору технологічної потужності цих країн, це вбачається логічним. Але також згадуються деякі держави-члени

Європейського Союзу. Водночас з точки зору головної ідеї дисертації – визначення кореляції між технологічними трендами та загрозами демократичному розвитку країн, доцільним було б також звернутися до держав, які посідають найвищі та найнижчі місця в глобальних індексах демократії та розкрити вплив інформаційно-комунікаційних технологій на політичну сферу цих країн. Це значно б посилювало аргументацію вибору країн для дослідження.

По-четверте, у роботі автор заявляє про необхідність використання культурологічного підходу для виявлення ставлення громадян різних країн до

нормативно-правового регулювання інформаційно-комунікаційних технологій та їх застосування взагалі (с. 64). Однак у дисертації не наведені результати досліджень громадської думки щодо цифрових технологій, зокрема використання у політичній сфері.

Опонент Юлія ЗАВГОРОДНЯ, доктор політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних теорій факультету психології, політології та соціології Національного університету «Одеська юридична академія»

Оцінка позитивна. Висловлені зауваження:

По-перше, враховуючи, що в роботі значну увагу приділено аналізу механізмів захисту прав людини в контексті розвитку цифрових технологій, разом із тим, концептуалізуючі поняття «цифрових прав людини», не чітко визначено, чи відрізняє їх автор від класичних громадянських прав, і як співвідносить із сучасними дискусіями про «право на пояснення», «алгоритмічна належна правова процедура» або «справедливість даних»?

По-друге, характеризуючи динаміку розвитку технологій штучного інтелекту, великих даних та алгоритмічного управління, автору слід було б зауважити на ступені їх впливу на політичну суб'єктність громадян. Зокрема цікавить позиція автора щодо «розмиття» громадянських ініціатив у цифровому середовищі.

По-третє, враховуючи актуальність дослідження, цікавою є думка автора щодо впливу російсько-української війни та розвиток цифрового тоталітаризму в світі.

Рецензент Ірина МИЛОСЕРДНА, кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політології факультету міжнародних відносин, політології та соціології ОНУ імені І. І. Мечникова.

Оцінка позитивна. Висловлені зауваження:

По-перше, дисертант змістовно досліджує еволюцію концепції тоталітаризму та її трансформацію в контексті цифрового розвитку, яка засвідчує її здатність адаптуватися до нових історичних та технологічних умов, проте потребує уточнення авторський підхід щодо сутності феномену «цифровий тоталітаризм».

По-друге, у підрозділі 2.1 автор аналізує цифровізацію, як провідний елемент сучасного розвитку людства, який торкається усіх сфер життя суспільства та обумовлений появою нових загроз тому вбачається доцільним додаткове роз'яснення інформаційно-технічних загроз інформаційної безпеки та розвитку держави.

Рецензент Майя НІКОЛАЄВА, кандидат політичних наук, доцент, Перший проректор Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

Оцінка позитивна. Висловлені зауваження:

По-перше: Яким чином автор розмежовує поняття «цифровий авторитаризм» і «цифровий тоталітаризм», та чи не спричинює використання останнього терміну концептуальну гіперболізацію, яка нівелює аналітичну точність у порівняльному політичному аналізі?

По-друге: Які методи та джерела було використано при аналізі практик цифрового контролю у демократичних державах, і наскільки, на думку автора, ці практики є сумісними з базовими цінностями ліберальної демократії?

Чи відбувається деформація демократії чи лише трансформація її інструментів?

По-третє: Наскільки концепція цифрового тоталітаризму, запропонована в роботі, дозволяє здійснити прогностичні оцінки політичного розвитку держав у контексті цифровізації та які сценарії розвитку демократій у таких умовах розглядає автор?

Голова Лариса Миколаївна ДУНАЄВА, доктор політичних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Оцінка позитивна, без зауважень.

Здобувач надав обґрунтовані відповіді на висловлені зауваження опонентів і рецензентів, а також на інші запитання та показав високий науковий рівень підготовки у ході дискусії. Зазначені зауваження не впливають на основні наукові висновки та загальне позитивне враження від дисертаційної роботи.

Результати відкритого голосування:

Подано голосів – п'ять

«За»	– 5 (п'ять) членів ради;
«Проти»	– немає;
«Утрималися»	– немає.

СПЕЦІАЛІЗОВАНА ВЧЕНА РАДА
ДФ 91.052.2025
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
УХВАЛИЛА:

1. Дисертація **Сокоринського Володимира Олеговича** на тему «**Феномен цифрового тоталітаризму: концептуалізація загроз демократії в інформаційному суспільстві**» подана на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 052 «Політологія», є завершеним самостійним науковим дослідженням і відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, а також Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

2. На підставі прилюдного захисту та результатів відкритого голосування присудити **Сокоринському Володимирі Олеговичу** науковий ступінь доктора філософії в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 052 «Політологія»

Голова
разової спеціалізованої вченої ради
ДФ 91.052.2025

Лариса ДУНАЄВА

*Лариса Дунаєвої Л. Д. завідує
Першим проректор ОНУ імені І.І. Мечникова
Дунаєва Л. Д.*

29.08.2025

